

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 177/2018 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen lapsiin kohdistuvasta seksuaalisesta väkivallasta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Mikaela Nylanderin /r ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 177/2018 vp:

Aikooko hallitus uudistaa lainsäädäntöä niin, että lapsi ei voi antaa suostumustaan sukupuoliyhteyteen eikä lapselta voida edellyttää teon vastustelua ja millä aikataululla rikoslain uudistuksen käsittely tulee etenemään?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Seksuaalisen kanssakäymisen suojaikäraja on Suomessa 16 vuotta. Alle 16-vuotias lapsi ei voi antaa pätevää suostumusta sukupuoliyhteyteen tai muuhunkaan seksuaaliseen tekoon aikuisen kanssa. Sukupuoliyhteys lapsen kanssa on törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö, josta tuomitaan 1—10 vuotta vankeutta. Säännöstä sovelletaan riippumatta siitä, onko teko tapahtunut yhteisymmärryksessä lapsen kanssa vai ei, eikä säännöksen soveltaminen edellytä väkivaltaa tai teon vastustamista.

Rikoslain 20 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan raiskaukseen syyllistyy se, joka pakottaa toisen sukupuoliyhteyteen käyttämällä henkilöön kohdistuvaa väkivaltaa tai uhkaamalla käyttää sellaista väkivaltaa. Pykälän 2 momentin mukaan raiskauksena rangaistaan myös se, että tekijä käyttää hyväkseen sitä, että toinen on tiedottomuuden, sairauden, vammaisuuden, pelkotilan tai muun avuttoman tilan takia kykenemätön puolustamaan itseään tai muodostamaan tai ilmaisemaan tahtoaan.

Nykyisen lainsäädännön mukaan raiskauksesta voidaan siten tuomita esimerkiksi uhrin pelkotilan vuoksi. Raiskauksesta tuomitseminen ei muutenkaan edellytä väkivaltaa tai että uhri vastustaisi tekijää. Säännöstä sovelletaan myös lapsiin kohdistuviin tekoihin. Raiskausta koskevassa säännöksessä ei ole ikärajoja. Jos raiskauksen kohteena on alle 16-vuotias lapsi, tekijä tuomitaan lisäksi törkeästä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä. Tämä ankaroiittaa rangaistusasteikkoa: rikosten yhdistelmästä voidaan tuomita 2—13 vuotta vankeutta. Raiskauksen ja lapsen seksuaalisen hyväksikäytön tunnusmerkistöt eivät voi olla täysin identtisiä, koska tällöin sama teko tulisi rangaistavaksi kahden eri rangaistussäännöksen nojalla.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 177/2018 vp

Seksuaalirikoksia koskeva rikoslain 20 luku on viimeisen runsaan 10 vuoden aikana uudistettu kokonaisuudessaan niin, että mikään sen pykälästä ei ole enää alkuperäisessä muodossaan. Lainsäädäntöön on tehty nimenomaan ankaroittavia muutoksia.

Raiskausrikoksia koskevia muutoksia on tehty vuosina 2011 ja 2014. Varsinkin jälkimmäisellä kerralla muutostarpeet arvioitiin laajasti käyttäen pohjana Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen rangaistuskäytännöstä tekemää selvitystä. Lapsiin kohdistuvat raiskausrikokset olivat erityisen tarkastelun kohteena. Sääntelyä muutettiin niin, että teon kohdistuminen alle 18-vuotiaaseen lapseen johtaa törkeän tekemuodon soveltamiseen.

Oikeusministeriö on kutsunut koolle asiantuntijafoorumin arvioimaan nykyistä raiskauksen tunnusmerkistöä suostumukseen liittyvien kysymysten osalta. Tässä työssä arvioidaan myös kysymystä lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten osalta. Oikeusministeriössä on myös parhaillaan käynnissä lainvalmistelu, jonka tavoitteena on lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten rangaistusten ankaroittaminen. Tätä koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa syksyllä eduskunnalle.

Oikeusministeriössä myös seurataan jatkuvasti seksuaalirikoksia koskevan lainsäädännön toimivuutta ja tarvittaessa ryhdytään lainvalmistelutoimenpiteisiin.

Helsingissä 12.6.2018

Oikeusministeri Antti Häkkänen